

Projekt Floraväktare i Dalarna

- en konkret fortsättning på hotartsprojektet!

Bakgrund

Världsnaturfonden (WWF) i Sverige driver sedan 1987 en verksamhet som fått namnet **Floraväktare**. Projektet drivs i WWF:s regi, men organiseras och koordineras från Databanken för hotade arter i Uppsala. Syftet är att fortlöpande samla in rapporter om populationsstorlek och miljösituation på växtplatserna för alla hotade kärlväxter. Detta försök att hålla kunskapen om vissa av de hotade arternas lokaler helt aktuell har blivit den naturliga fortsättningen på den faktainsamling som tidigare skett via databankens "hotartsblanketter", den som bygger upp en stor del av själva banken.

Idag saknas floraväktarverksamhet helt i endast åtta landskap. För Lappland försöker man engagera fjällsemestrande botanister att åta sig uppkollning av växtplatser i avlägsna områden.

Särskilda projekt för floraväktari av hotade kryptogamer har startat, eftersom dessa grupper i allmänhet kräver högre kompetens. Tanken är dock att åtminstone mossor och lavar successivt skall kunna infogas i den gängse verksamheten.

Våren 1993 kom Mora Aronsson från Databanken till oss i DABS och berättade om Projekt Floraväktare på ett styrelsemöte. Databanken vill nu också vi i Dalarna drar vårt strå till stacken och bevakar våra förekomster av rikshotade arter.

Metoder

Floraväktarverksamheten organiseras från Databanken i Uppsala. Landskapsfloraprojekt och botaniska föreningar organiserar i sin tur vissa medlemmar som floraväktare. Dessa besöker regelbundet de hotade arternas växtplatser och rapporterar och rapporterar till den eller de personer som ansvarar för arbetet regionalt. Dessa sammanställer sedan resultatet varje år och rapporterar till Databanken på blanketter eller per databasfil. Intervallen mellan besöken beror på antalet tillgängliga botanister och utsattheten hos växterna, men ligger i regel mellan ett och fem besök per år.

Något mer vidsträckt ansvar för den enskilda växtens väl och ve utkrävs inte av floraväktaren, även om ett personligt intresse för arten förstås gynnar arbetet. Några floraväktare har till sin förtvivlan fått se sina lokaler skövlas, medan å andra sidan många har fått markägaren intresserad och förekomsterna skyddade.

Ersättningen som utgår till berörda sällskap/projekt uppgår till 5000 - 15000 kr per landskap och år och är avsedd att täcka bl a reseersättning till floraväktare, tidskostnader för bearbetning samt övriga kostnader i samband med bevakningen.

Läget i Dalarna

För Dalarna är läget mycket annorlunda än för t ex Skåne, där fn 86 kärleväxter bevakas. Av de berörda tre första hotkategoriernas kärleväxter finns i Dalarna inte fler än 14 arter, med sammanlagt 61 aktuella lokaler, utspridda över landskapet. Endast i Leksand och Vansbro kommuner saknas kända förekomster av dessa rikshotarter. Detaljerade lokalbeskrivningar finner man i Hotade och Sällsynta växter i Dalarna. Arterna är:

Art	Rikshotstatus	Akt.lok.	Finns i kommunerna
Dvärglåsbräken	Akut hotad	1 lokal	Ludvika
Rutlåsbräken	Sårbar	10 lokaler	Borl, Gagnef Ludvika, Orsa, Säter
Topplåsbräken	Sårbar	8 lokaler	Ludvika, Malung, Orsa, Älvdalen
Stor låsbräken	Sårbar	6 lokaler	Borl, Ludv, Mora, Rättvik, Smedb.
Råglosta	Akut hotad	2 lokaler	Orsa
Glesgröe	Sårbar	1 lokal	Avesta
Bågsäv	Sårbar	22 lokaler	Avesta, Hedemora, Säter, Falun
Knottblomster	Sårbar	1 lokal	Rättvik
Äkta stormhatt	Akut hotad	1 lokal	Falun
Åkerskallra	Försvunnen	1 lokal	Rättvik
Strandbräsma	Sårbar	1 lokal	Avesta
Knölvial	Sårbar	2 lokaler	Säter, Smedjebacken
Ädelmynta	Akut hotad	1 lokal	Malung
Finnklint	Sårbar	5 lokaler	Smedjebacken, Ludvika

Vad vill vi nu då?

Jo, eftersom DABS som alltid är summan av sina medlemmar och vår verksamhet därmed står och faller med det enskilda engagemanget, förväntas nu alla medlemmar rannsaka sina samveten efter något som kan betecknas som en ömmande känsla. Känslan bör riktas mot någon av ovanstående växter, lämpligen någon som finns i Din hemtrakt och som därmed lätt kan besökas årligen. Nästan alla rariteter besöks ju regelbundet av botanister, så det nya med detta är att viss noggrannhet krävs i studiet av lokalen, samt möjligheten att utkvittera ersättning för resan. Vad som erfordras av floravaktaren varierar naturligtvis från art till art, men som regel räcker det med att man besöker en lokal en eller ett par gånger per säsong, noterar förekomsten och ev. förändring på växtplatsen, samt slår larm så fort något hot synes drabba arten.

Ömmar du för någon speciell växt i din hemtrakt? Ja, då är du en given floravaktare, förutsatt att växten är någon av de ovan uppräknade. Tag i såfall kontakt med Sören Nyström eller Lennart Bratt i styrelsen. Ju förr arbetet kommer igång, desto större blir möjligheterna att behålla de hotade växterna i Dalarna! (Red.)